

INC.

1438

BN

COMPRA

#E107

Epistola Cristofori Colombi

— 1493 —

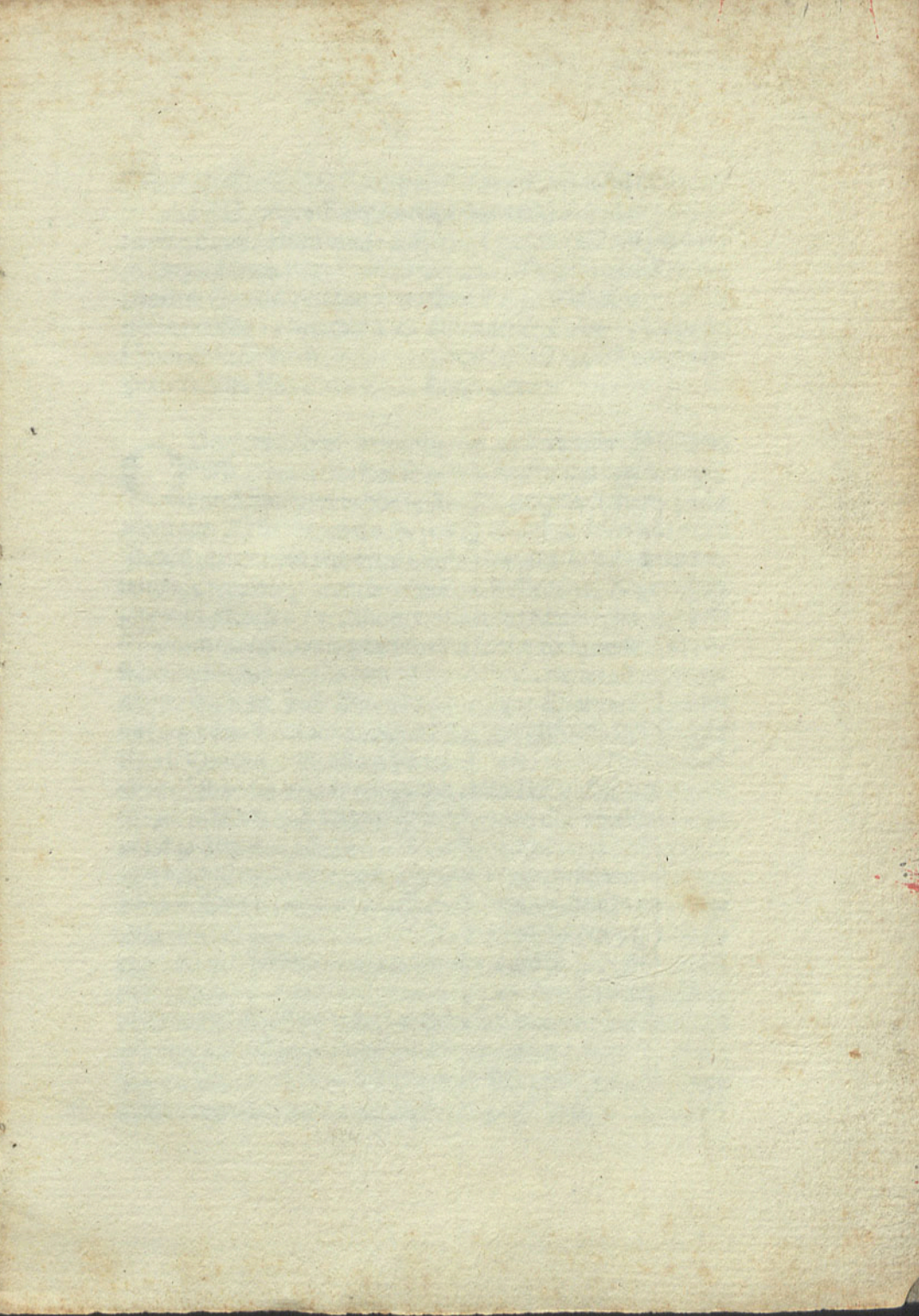
Inc
1438

R. c. 153653

18

Jmc
1438

Epistola Christofori Colom: cui etas nostra multū debet: de
Insulis Indię supra Gangem nuper inuentis. Ad quas perqui-
rendas octauo antea mense auspicijs & ere inuictissimi Fernan-
di Hispaniarum Regis missus fuerat: ad Magnificum dñm Ra-
phaelem Sanxis: eiusdem serenissimi Regis Tesaurariū missar
quam nobilis ac litteratus vir Aliander de Cosco ab Hispano
Ideomate in latinum conuertit: tertio kals Maij. M. cccc. xciiij.
Pontificatus Alexandri Sexti Anno Primo.

Quoniam susceptę prouintię rem perfectam me cōsecutum
fuisse gratum tibi fore scio: has constitui exarare: quę te
vniuscuiusq; rei in hoc nostro itinere gestę inuentęq; ad-
moneant: Tricesimotertio die postq; Gadibus discessi in mare
Indiç perueni: vbi plurimas insulas innumeris habitatas bo-
minibus repperi: quarum omnium pro foelicissimo Rege nostro
preconio celebrato & vexillis extensis contradicente nemine pos-
sessionem accepi: primęq; earum diui Saluatoris nomen impo-
sui: cuius fretus auxilio tam ad hanc: q̄ ad cęteras alias perue-
nimus. Eam vō Indi Guanabanin vocant. Aliarum etiā vnā
quāq; nouo nomine nuncupauī. Quippe aliā insulam Sanctę
Marię Conceptionis. aliā Fernandinā. aliā Hysabellā.
aliā Jobanam. & sic de reliquis appellari iussi. Quāprimum
in eam insulam quā dudum Jobanā vocari dixi appulimus: iux-
ta eius littus occidentem versus aliquantulum processi: tamq;
eam magnā nullo reperto fine inueni: vt non insulam: sed conti-
nentem Chatai prouinciam esse crediderim: nulla tñ videns op-
pida municipiāne in maritimis sita confinib; p̄ter aliquos vir-
cos & predia rustica: cum quorū incolis loqui nequibam. quare si-
mil ac nos videbant surripiebant fugam. Progrediebar vltat:
existimans aliquā me urbem villasue inuenturum. Deniq; vidēs
q; longe admodum progressis nihil noui emergebat: & hmoi via
nos ad Septentrionem deferebat: q; ipse fugere exoptabā: terris
stepim regnabat hūma: ad Austrumq; erat in voto cōtendereq;

hec minus venti flagitantib⁹ succedebāt · cōstitui alios nō ope
tri successus: et sic retrocedens ad portū quendā quem signaue
ram sum reuersus: vnde duos boies ex nostris in terrā missi. qui
inuestigarēt esset ne Rex in ea prouincia vrbesue aliquę. Hi per
tres dies ambularunt inuenerūtq; inumeros populos et habita
tiones paruas tñ et absq; vllō regimine: quapropter redierunt.
Inter ea ego iam intellexerā a quibusdam Indis quos ibidem sus
ceperā quō hmoi prouincia insula quidem erat: et sic perrexi ori
entem versus eius semp stringēs littoza vsq; ad miliaria. cccxxij
ubi ipsius insule sunt extrema: hinc aliā insulam ad orientē pro
speri distantē ab hac Jobana miliarib⁹. liiij. quā protinus Dispa
nam dixi: in eamq; concessi et direxi iter quasi per Septentrionē
quemadmodū in Jobana ad orientem miliaria. dlxiiij. quę dicta
Jobana et alię ibidem insule q̄ fertillissime existunt. Hęc multis
atq; turissimis et latis nec alijs quos vnq; viderim comparādis
portibus est circumdata multi maximi et salubres hanc interflu
unt fluij. multi quoq; et eminentissimi in ea sunt montes Oēs
hę insule sunt pulcherrimę et varijs distinctę figuris: puię: et ma
xima arborū varietate sidera lambentiū plenę: quas nunq; folijs
priuari credo. Quippe vidi eas ita virentes atq; decoras: xxiij. mē
se Maio in Hispania solent esse: quap; alię flozētes: alię fructuo
sę: alię in alio statu s̄m vniuscuiusq; qualitātē vigeant. garrie
bat philomena et alijs passerēs vari. ac inumeri mēse Nouembrijs
quo ipse per eas deambulabā. Sunt p̄terea in dicta insula Joba
na septē vel octo palmarū genera q̄ proceritate et pulchritudine
quęadmodū ceterę oēs arbores: herbe: fructusq; n̄as facile exu
perāt. Sūt et mirabiles pin⁹ agri et prata vastissima. varię aues.
varia mella. varięq; metalla ferro excepto. In ea autē quā Dispa
nam supra dixim⁹ nuncupari maximi sunt mōtes ac pulchri. va
sta rura nemora. campi feracissimi seri pasciq; et pdendis edifici
is aprissimi. Portuū in hac insula cōmoditas et prestantia. flumi
nū copia salubritate admixta hoim: q̄ nisi quis viderit: credulita
tez superat. Hui⁹ arbores pascua et fruct⁹ multū ab illis Jobanę
differunt. Hęc p̄terea Hispana diuerso aromatis genere auro

metallifq; abundat. cuius quidem & oim aliaq; quas ego vidi &
quar cognitionē habeo incolę vtriusq; serus nudi semp & inco-
dunt quęadmodū edunt in lucem: p̄ter aliquas feminas q̄ so-
lio frondete aliqua aut bombicino velo pudenda ope riunt qđ
ipsę sibi ad id negocii parant. Carent ij oēs (vt supra dixi) quor
cūq; genere ferri carēt & armis vtpote sibi ignotis ne: ad ea sunt
apti. nō p̄pter corporis deformitatem cū sint bene formati: sed
qđ sunt timidi ac pleni formidine. gestant tñ pro armis arundis
nes sole pūstas: in quar radicib; hastile quoddā lignēū siccū et
in mucronem attenuatū figant: neq; ijs audent iugiter vti: nō sę
pe euenit cū miserim duos vel tris hoies ex meis ad aliquas vil-
las vt cū ear loquerent̄ incolis: exisse agmen glomeratū et In-
dis: & vbi n̄fos appropinquare videbant fugā celeriter arripuis-
se despretis a patre liberis & contra: & hoc nō q; culpam eor dā
num aliqđ vel iniuria illata fuerit: imo ad quoscūq; appuli & q;
bus cū verbum facere potui: quicqđ habebā sum elargitus: pan-
num aliaq; p̄ multa nulla mihi facta versura: sed sunt natura pa-
uidi ac timidi. Ceterę vbi se cernunt tutos oī metu repulso: sunt
admodū simplices ac bonę fidei & in oib; quę habent liberalissu-
mi: roganti qđ possidet inficiat̄ nemo: quin ipsi nos ad id poscē
dū inuitat. Maximū ergo oēs amorē p̄ferunt: dant quę ma-
gna pro paruis: minima lz re nibilone p̄tenti: ego atq; p̄hibui ne
tā minima & nulli; p̄ciji b̄isce darent̄: vt sunt lanceis. parapfidū
viriq; fragmenta. itē clauī ligulę: quanq; si hoc poterāt adipisci
videbat̄ eis pulcherrima mūdi possidere ioclesia. Accidit. n. quē-
dā nauitam tantū auri pondus habuisse pro vna ligula quāti
sunt tres aurei solidi. & sic alios pro alijs nimis p̄ciji p̄sertim
pro blanquis nouis: quibusdā nūmis aureis: p̄ qb; habēdis da-
bant quicquid petebat vēditor: puta vnciam cū dimidia & duas
auri: vel triginta & quadraginta bombicis pondo: quam ipsi itaq;
nouerant. item arcuum. ampboꝝ. hydrę. doliq; fragmenta bom-
bice & auro tanq; bestię comparabant. quod quia iniquum sane
erat vetui: dediq; eis multa pulchra & grata q̄ mecum tulerā nullo
iterueniēte p̄misio: vt eos mihi facili; p̄ciliarem fierentq; xp̄icolę:

et ut sint prouisi in amoris erga Regem Regina principemq; nos
Gros et vniuersas gentes Hispanie ac studeant perquirere: coacer
uare easq; nobis tradere quibus ipsi affluunt et nos magnopere in
digenus. Nullam enim nouit idolatriam: imo firmissime credunt
omnem vim: oem potentiam: oia deniq; bona esse in coelo: meq;
inde cum his nauibus et nautis descendisse: atq; hoc animo vbiq;
fui susceptus postq; metum repulerant. Nec sunt segnes aut ru
des: quin summi ac perspicacis ingenij: et homines qui transfre
gant mare illud non sine admiratōe vniuscuiusq; rei ratione red
dunt: sed nunq; viderunt gentes vestitas neq; naves hmoi. Ego
statim atq; ad mare illud perueni et prima insula quosdam Indos
violenter arripui: qui ediscerent a nobis et nos pariter docerent
ea: quorum ipsi in hisce partibus cognitionem habebant. et ex voto
successit: nam breui nos ipsos et ij nos tum gestu ac signis tum
verbis intellexerunt: magnosq; nobis fuere emolumento: veniunt
modo mecum: qui semper putant me desiluisse e coelo: quis diu
nobiscum versati fuerint hodieq; versentur. et ij erant primi qui
sed quocunq; appellabamus nuntiabant: alij deinceps alijs ela
ta voce dicentes: Venite venite et videbitis gentes etberas. Quam
ob rem tam femine q; viri: tam impuberes q; adultis tam iuvenes
q; senes deposita formidine paulo ante pcepta nos certatim vise
bant magna iter stipante caterua alijs cibum alijs potum affe
rentibus marimo cum amore ac benivolentia incredibili. Habet
vnaqueq; insula multas scaphas solidi ligni: et si angustas lon
gitudine tm ac forma nostris biremibus similes: cursu aut velo
ciores. Reguntur remis tantummodo. Harum quedam sunt magne
quedam parue: quedam in medio consistunt. Plures tm biremi que
remiget duodeviginti transtris maiores: cum quibus in oes illas
insulas: que innumere sunt: traicitur: cumq; his suam mercatu
ram exercent et inter eos comertia fiunt. Aliquos ego harum bi
remiu seu scapharum vidi q; vehebant septuaginta et octuaginta re
miges. In omnibus his insulis nulla est diuersitas inter gentis
effigies: nulla in moribus atq; loquela: quam oes se intelligunt

admirabilem: quę res peratilis est ad lō qđ Terentianus Regē nō
eroptare precipue reor: scz eoz ad scđam xpī fidem puerionem.
cui qđdem quantū intelligere potui facillimi sunt 7 prou. Dixi
quemadmodū sum progressus antea insulam Johanā per rectis
tramitem occasus in orientem miliaria. cccxxi. sū quā viam 7
interuallum itineris possum dicere hanc Johanā esse maiorem
Anglia 7 Scotia simul: nāq; vltra dicta. cccxxi. passū nulla in
ea parte quę ad occidentem prospectat duz: quas nō petiisuper
sunt prouincię: quaz alterā Indī Anan vocant cuius accolę eam
dati nascuntur. Tendunt in longitudinez ad miliaria. cxxx. ve
ab his quos rebo mecū Indis percepit: qui oīs has callent insu/
las. Hispanę 7o ambit? maior est tota Hispania a Colonia vsq;
ad fontem rabidum. Hincq; facile arguit qđ quartum eius latus
quod ipse per rectā lineā occidentis in orientem traieci miliaria
continet. dcl. Hęc insula est affectanda 7 affectata nō spernenda
In qua 7 si aliaz oīm vt dixi pro inuictissimo Rege nostro solen
niter possessionem accepit: earūq; imperium dicto Regi penitus
cōmittitur: in oportuniōi tñ loco atq; omni lucro et cōmercio
condecēti cuiusdā magnę ville: cui Ratiuitatis dñi nomen de/
dinns: possessionem peculiariter accepit: ibiq; arcem quandam
erigere extemplo iussit: quę modo iam debet esse pacta: in qua ho
mines qui necessarij sunt visi cū omni armorū genere 7 vltra an
num victu oportuno reliqui. Itē quandā carauellam 7 pro alijs
construendis tam in hac arte qđ in ceteris peritos: ac eiusdē in/
sulę Regis erga eos beniuolentiam 7 familiaritatem incredibile
Sunt enim gentes illę amabiles admodum 7 benigne: eo qđ Rex
predictus me fratrem suū dici gloriabatur. Et si aīum reuocarent et
his qui in arce manserunt nocere velint: nequeunt: qđ armis ca/
rent: nudi incedūt 7 nimīū timidi: ideo discā arcem tenētes dur
tarat pñt totā eam insulam nullo sibi imminere discrimine popu/
lari: dumō leges quas dedim? ac regimen nō excedāt. In oīb;
his insulis vt intellexi quisq; vni tñ iugi acquiescit p̄ter prin
cipes aut reges: quibus viginti hie licet. femine magis qđ viri las

bozare videntur. nec bene potui intelligere an habeant bona pro-
pria: vidi enim q̄ vnus habebat alijs impartiri: presertim dapes
obsonia ⁊ hmōi. Nullum apud eos monstrū reperi vt pleriq̄ eris
stimabant: sed boies magne reuerentię atq̄ benignos. Nec sunt
nigri velut ethiopes. habent crines planos ac demissos. non de-
gūt vbi radioꝝ solaris emicat calor. q̄ magna namq̄ hic est solis
vehementia: propterea q̄ ab equinoctiali. linea distat. Vbi vidē-
tur gradus sex ⁊ viginti ex montiū cacuminib⁹. Maximū quoq̄
viget frigus: sed id q̄dem moderant̄. Indi tum loci consuetudi-
ne. tum rerū calidissimarū quib⁹ frequenter ⁊ luxuriose vescunt̄
p̄sidio. Itaq̄ mōstra aliqua nō vidi: neq̄ eorū alicubi habui co-
gnitionem: excepta quadā insula Charis nuncupata: quę secun-
da ex Hispania in Indiam transfretantib⁹ existit. quā gens que-
dam a finitimis habita ferocior incolit. Hi carne humana vescū-
tur. Habent predicti biremiū genera plurima quibus in oīs Indi-
cas insulas traiciunt. depredant. surripiunt quęcūq̄ p̄nt. Nihil
ab alijs differunt nisi q̄ gerūt more femineo longos crines. vtū-
tur arcub⁹ ⁊ spiculis arundineis fixis vt dixim⁹ in grossiori par-
te attenuatis hastilib⁹. ideoq̄ habent feroces: quare ceteri Indā
inherausto metu plectunt̄: sed hos ego nihil facio plus q̄ alios.
Hi sunt q̄ cōbeunt cū quibusdā feminis: quę solę insulā Maten-
nin primā ex Hispania in Indiā traicientib⁹ habitant. Dę autē
feminę nullū sui sexus opus exercent: vtuntur enim arcubus et
spiculis sicuti de eay iugibus dixi mununt sese laminis p̄neis
quarū maxima apud eas copia existit. Aliā mibi insulā affirmāt
supradicta Hispana maiorē: eius incolę carēt pilis. auroq̄ inter
alias potissimū eruberat. Dulcis insulę ⁊ aliarū quas vidi boies
mecū porto qui horū quę dixi testimoniū perhibēt. Deniq̄ vt nos-
tri discessus ⁊ celeris reuersionis compendiū ac emolumentū
breuib⁹ astringā hoc polliceor: me nostris Regibus inuictissi-
mis paruo eorū fultū auxilio: tantū auri darurū quantū eis fue-
rit opus. s̄m̄ vero aromatum. bōmbicis. masticis: q̄ apud Chium
duntaxat inuenitur: tantūq̄ lignū aloes. tantum seruoꝝ hydoꝝ

latroꝝ: quantum eorū maleſtas voluerit exigere. Item reuꝝ
barbarū ⁊ alia aromātū genera quę in quos in dicta arce reli
qui iam inueniſſe atq; inuenturos exiſtimo. qñquidem ego nul
libi magis ſum inozatus niſi quantum me coegerunt venti: pre
terq; in villa Ariuitatis dum arcem condere ⁊ tuta oīa eſſe pro
uidi. Quę ⁊ ſi maxima ⁊ inaudita ſunt: multo tñ maiora foret
ſi naues mihi vt ratio erigit ſubueniſſent. Vex multum ac mira
bile hoc: nec noſtris meritis corꝛeſpondens: ſed ſanctę Chriſtia
nę fidei noſtrorūq; Regū pietati ac religioni: quia quod hu
manus conſequi nō poterat intellectus: id humanis cōceſſit di
uinus. Solet enim deus ſeruos ſuos quicq; ſua pꝛęcepta diligunt
⁊ in impoſſibilibus exaudire: vt nobis in pꝛęſentia contigit: quō
ea conſecuti ſumus quę hactenus mortalium vires minime atti
gerant: nam ſi harū inſularū quipiam aliquid ſcripſerunt aut lo
cuti ſunt: omnes per ambages ⁊ cōlecturas: nemo ſe eas vidiffe
aſſerit vnde prope videbatur fabula. Igitur Rex ⁊ Regina prin
cepsq; ac eorū regna feliciffima cuncteq; alię Chriſtianorū provin
cię Saluatori dño noſtro Jeſu Chriſto agamꝝ gratias: qui tan
ta nos victoria munereq; donauit: celebrentur proceſſiones: per
agantur ſolennia ſacra: feſtaq; fronde velentur delubꝛa: exultet
Chriſtus in terris quemadmodum in coelis exultat: quom tot
populoꝝ perditas ante hac animas ſaluatum iri pꝛęuidet. Lęte
mur ⁊ nos: cum propter exaltationem noſtrę fidei: tum propter
rerū temporalium incrementa: quorū non ſolum Hiſpania ſed
vniuerſa Chriſtianitas eſt futura particeps. Hęc vt geſta ſunt
ſic breuiter enarrata. Vale. Vliſ bonę pꝛidie idus Martij

Chriſtoſorus Colom Oceanę clāſſis Pꝛęfectus.

Epigramma. R. L. de Cordaria Episcopi Montispalans.
Ad Inuictissimum Regem Hispaniarum.

Jam nulla Hispanis tellus addenda triumpho
Atq; parum tantis viribus orbis erat.
Nunc longe eojs regio deprensa sub vndis
Auctura est titulos Hercice magne tuos
Unde repertori merito referenda Columbo
Gratia: sed summo est malo: habenda deo.
Qui vincenda parat noua regna tibiq; sibiq;
Atq; simul fortem prestat et esse piū.

71493

[1593, depuis le 29 de Avril.

Nome. Stephan Plannet]

G. D. W. 7173

Harm. Esp. 5490.

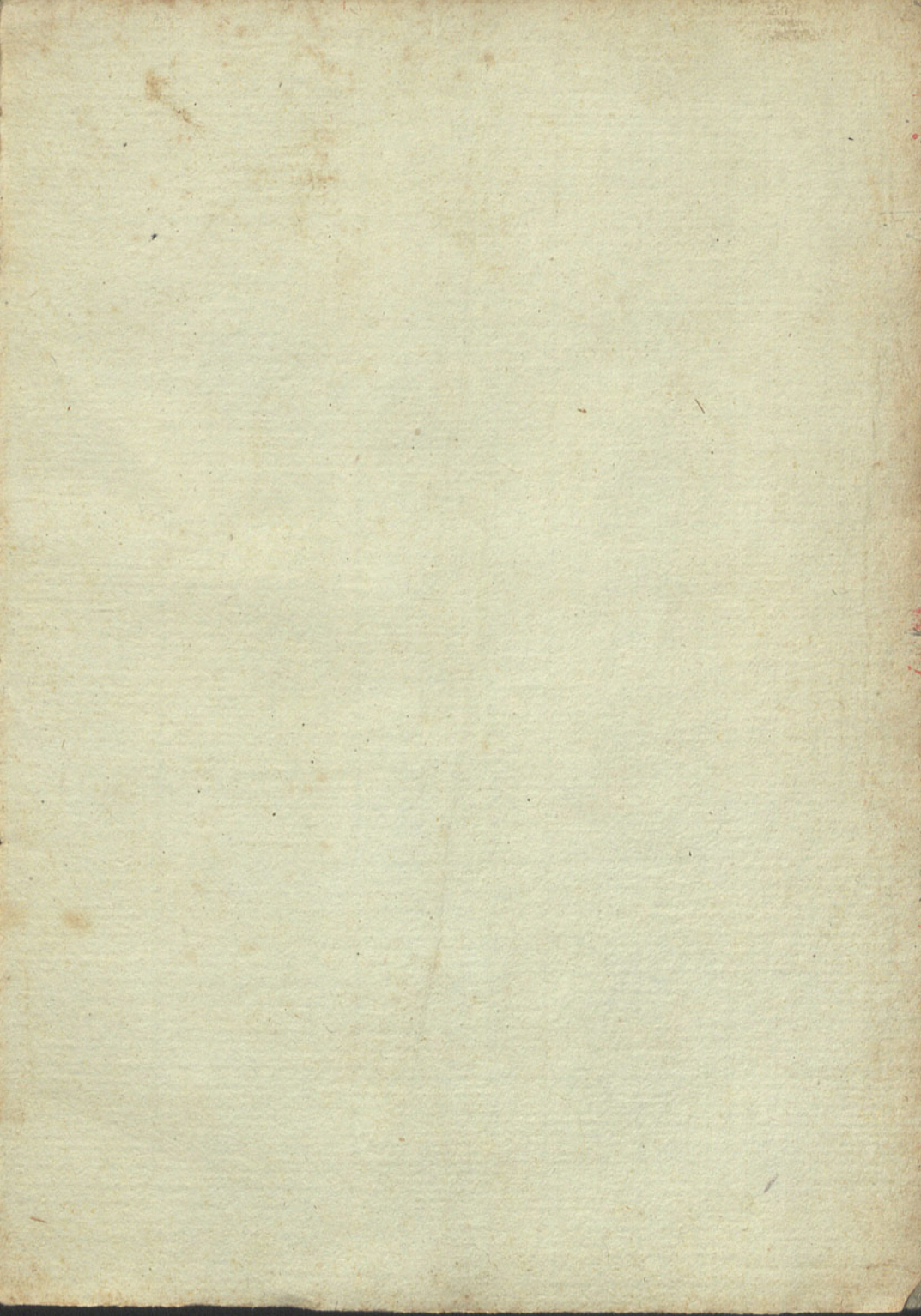

Inc

1438

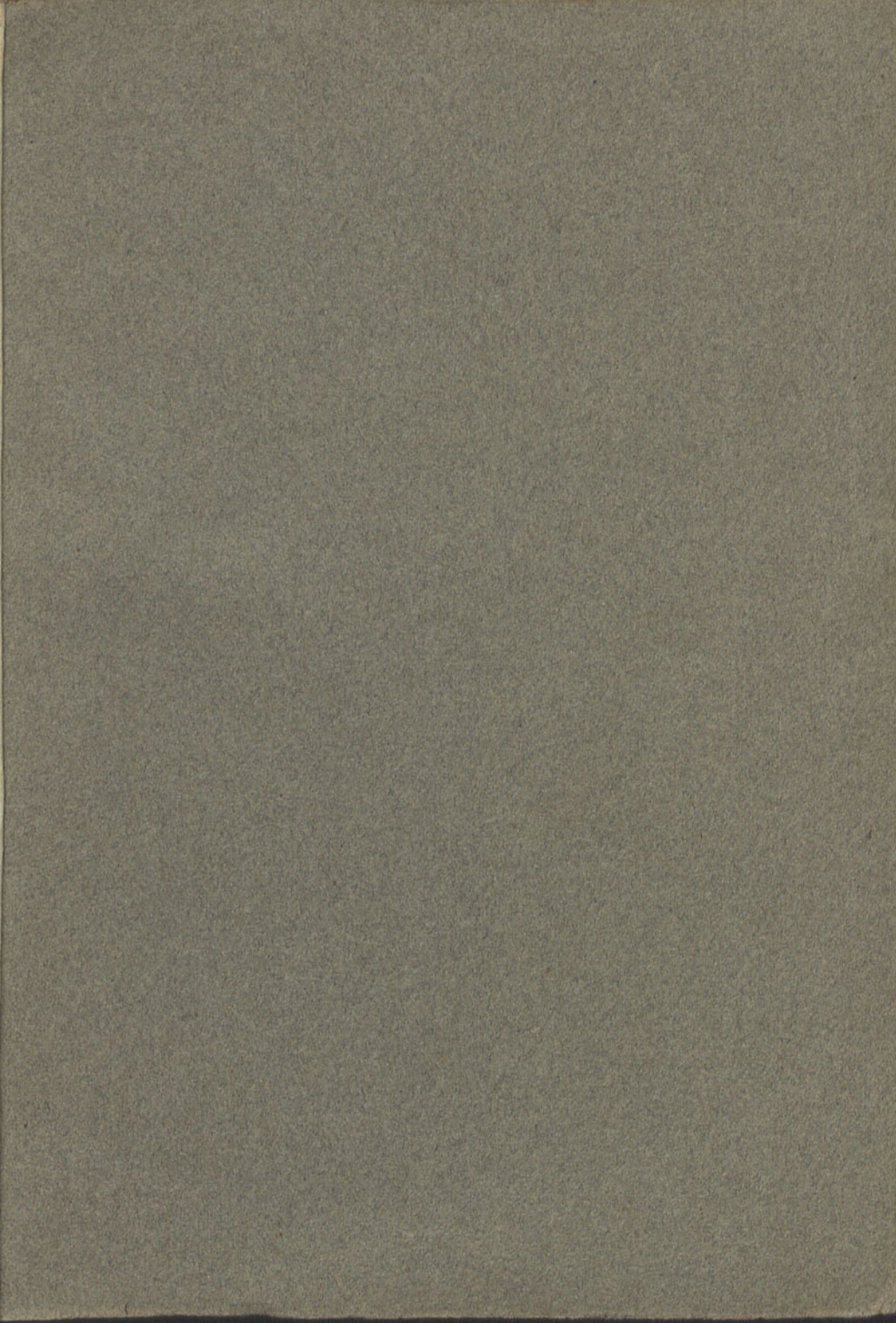

меланж

$\frac{III}{4}$

1911

1911